

OPEN MONUMENTENDAG VLAANDEREN - ZONDAG 10 SEPTEMBER 1995

Ons Landens Erfdeel 48

Roger DELMEIRE - Ludo COLLIN

ATTENHOVEN

HISTORISCH OVERZICHT

De plaatsnaam van de voormalige "Vrijheerlijkheid" Attenhoven is een vervorming van een Germaanse samenstelling "Ottan Hofum" en duikt pas voor het eerst op in 1189 in zijn verlatijnste vorm "Ottonis curtem", "hof van Otto". De feodale betekenis van 'hoven' is een stuk bebouwd land, terwijl Otto (Atto) duidt op een Frankische vrijheer. Later volgen Ottoncourt of Attincourt en Attenhove (1312) als benaming van dit dorp.

Op de plaats "Heyde" genaamd, ten noordoosten van het dorp werd in 1884 door het Archeologisch Instituut van Luik een Romeinse villa opgegraven. Uit het rapport blijkt, dat het hele complex getuigde van een hoge standing.

Na de dood van Pepijn van Landen (640) werd het vruchtbaarste deel van het dorp aan het kapittel van de Luikse kathedraal geschonken. Het meest onvruchtbare deel, beginnend aan de watermolen, bleef echter in het bezit van de leenheer. Een dergelijke grensscheiding - waardoor een soort "nomansland" ontstond - tussen het prinsbisdom Luik enerzijds en het hertogdom van Lotharingen, nadien graafschap Leuven en later hertogdom Brabant anderzijds, was oorzaak van voortdurende geschillen. Daar het dorp op de scheiding van twee machtige buurstaten lag, hadden de inwoners rechtstreeks of onrechtstreeks met elke politieke gebeurtenis in een van de staten te maken.

Vanaf de 12de eeuw kregen de "Heren van Jauche", die tot het hertogdom Brabant behoorden, het voogdijschap over Attenhoven van het prinsbisdom Luik.

Ter hoogte van de beemden, richting Neerlanden en Rumsdorp, aan de linkeroever van de Molenbeek, situeerde zich het gedeelte van Attenhoven, dat aan de hertog van Brabant toebehoorde. Hier zou de ridderfamilie d'Attenhoven gevestigd geweest zijn. Deze heer, familie en vazal van de hertog van Brabant, verbleef op het "Castel", een benaming die we reeds in de 14de eeuw aantreffen. Hij zou er op ditzelfde domein een burcht opgericht hebben naast de ruïnes van een Romeinse

nederzetting. Deze benaming kan misschien verwijzen naar een burcht, een Romeins "Castellum". Deze site wordt traditioneel gesitueerd ter hoogte van de bocht van de Molenbeek, aan de grens met Rumsdorp, gelegen aan het uiteinde van de huidige Kastelstraat - in de vorige eeuw "Castelle Straet" geheten - die nu uitmondt in het natuurreservaat "De Beemden". Een groot deel van het grondgebied echter was eigendom van het Sint-Lambertuskapittel van Luik. Tijdens de 13de eeuw onttaarde een twist in een bloedig gevecht tussen het kapittel van Luik en de familie d'Attenhoven omtrent de eigendom van het territorium, de heerlijkheid en niet in het minst om de watermolen: het molenhuis stond immers op Luikse grond, terwijl het molenrad op Brabants gebied draaide.

In 1270 werd uiteindelijk vrede gesloten door een gerechtelijke uitspraak, waardoor hun respectieve rechten werden afgelijnd. Alle inwoners van Attenhoven dienden dan voortaan in deze banmolen hun graan te laten malen.

Attenhoven bleef echter tot aan de Franse Revolutie een buffergebied tussen het Luikse St.-Lambertuskapittel en het hertogdom Brabant.

Tijdens de XVIde eeuw en XVIIde eeuw heeft dit dorp veel te lijden gehad van verwoestingen en plunderingen. Hierbij werd ook de kerk niet gespaard: in 1604 beschikte de pastoor niet eens meer over de nodige kerkgewaden...

De kerk behoorde tijdens de middeleeuwen tot één der "quinte capellen", afhankelijk van St.-Gertrudis Landen. Ze behoorde tot 1693 tot het bisdom Luik om vervolgens te ressorteren onder het bisdom Mechelen.

Op 1/1/71 kwam Neerlanden bij Attenhoven, dat op zijn beurt fusioneerde met Landen op 1/1/77. De oppervlakte bedraagt 534 Ha; samen met Neerlanden telt Attenhoven 2036 inwoners.

(Bron: o.a.: "Ons Landens Erfdeel", jg. 1979, nr.6)

SINT-PIETERSBANDENKERK

De eerste vermelding van de parochie Attenhoven dateert uit het jaar 1139. In een schrijven van Alberon II, bisschop van Luik, lezen wij dat Attenhoven ressorteerde onder de "Quinte Capellen" samen met Landen, Rumsdorp, Raatshoven en Waasmont. In de 14de eeuw werd Attenhoven een zelfstandige parochie, hoewel er banden bleven bestaan met Landen... Toen Landen met de omliggende parochies, waaronder Attenhoven in 1570 bij het Aartsbisdom Mechelen werd gevoegd, keerde Attenhoven spoedig terug naar het bisdom Luik en het behoorde tot het district (decaanaat) Hoegaarden. Na het Concordaat van 1801 werd Attenhoven bij het decanaat Landen gevoegd, dat in 1963 van het bisdom Luik overgeheveld werd naar het aartsbisdom Mechelen-Brussel.

Typisch voor de kerk is dat zij staat op een kleine verhevenheid, te midden van het kerkhof. Zij is toegewijd aan de heilige Petrus, en dit kan er op wijzen dat het een oude kerk is. Het valt op dat het kerkgebouw niet centraal in het dorp

gelegen is, maar aan de Noord-westelijke uithoek. Dit heeft wellicht te maken met het feit dat de oorspronkelijke kerk gebouwd werd in de nabijheid van het "kasteel" van Jonker Jan op de plaats die nu "de Kastel" heet.

De kerk zoals wij ze nu kennen is het resultaat van verschillende bouwfasen. Het grondplan bevat een westtoren, een schip van vijf traveeën, een transept en een koor geflankeerd door twee zijkapellen met een sacristie in het verlengde van de veelhoekige absis.

Over het oudste kerkje vonden wij geen gegevens. Duidelijke informatie bezitten wij vanaf 1608. Van 1615 liet pastoor Jan Backx belangrijke verbouwingswerken uitvoeren aan het oorspronkelijke éénbeukig kerkje. Tien jaar later, in 1625, werden opnieuw herstellingswerken uitgevoerd. Alleen het huidige hoogkoor in zandsteen dateert nog uit die tijd. Het is gebouwd in gotische stijl en telde vijf ramen.

Onder het pastoraat van Guillaume Vander Maesen (1711-1734) werden in 1713 herstellingswerken uitgevoerd aan de daken, de zoldering van de middenbeuk en de klokketoren. In 1723 zorgde de parochie zelf o.l.v. pastoor Vander Maesen voor nivelleringswerken aan het kerkhof en voor een nieuwe bevloering van de kerk. Eens dit voltooid was, werd het kerkgebouw aangepakt. Het traliewerk dat het hoogkoor van het kerkschip afscheidde, werd verwijderd, de kerkraden werden vergroot, er werd een transept gebouwd en achter het hoogkoor een sacristie die er nu nog steeds is. Boven de ingang deur van de sacristie, achter het hoogaltaar staat op de sluitsteen: XP.ENSIS 1723 wat wil zeggen: "Christus is de hoeksteen, 1723". Ook de steen in het hoogkoor, achter het hoogaltaar herinnert aan die werken door de initialen: G.V.M. 1723.

Een halve eeuw later voldeed het gebouw niet meer. Pastoor Lambert Melotte (1760-1796) liet grondige verbouwingswerken uitvoeren en de kerk kreeg ongeveer haar huidige vorm. Alleen priesterkoor en sacristie bleven behouden. De middenbeuk werd verlengd. Er werd bovendien een portaal en een klokketoren bijgevoegd. Op 26 juni 1772 werd deze kerk en het nieuwe hoogaltaar geconsacreerd. Enkel het oude Gotische koor bleef bewaard, maar het raam van de absis achter het altaar in het priesterkoor werd dichtgemaakt. De kerk had een schip met vier traveeën en een houten zoldering die rustte op twee rijen van ronde zuilen, een kleine kruisbeuk en kleine zijbeuken. De kerk had een schip met vier traveeën en een houten zoldering die rustte op twee rijen van ronde zuilen, een kleine kruisbeuk en kleine zijbeuken. De kerk had een toren die boven de voorgevel was gebouwd en bekroond werd met een scherpe spits. Honderd jaar later, in 1862 besliste de Kerkfabriek de houten zoldering van priesterkoor en kerkschip te vervangen door een gewelf waarvan de top 2,25m hoger zou zijn dan de bestaande zoldering. Dit gaf meteen de mogelijkheid een volwaardig orgel te plaatsen in 1879. Het orgel werd beschermd bij KB van 12/10/1981.

Tussen 1889 en 1892, onder pastoor Jozef Henckaerts (1889-1902), werd de kerk vergroot en hersteld. Het kerkschip werd met één travee verlengd en er werd een nieuwe toren gebouwd. De oorspronkelijke zuilen uit de kerk (tussen schip en zijbeu-

ken) werden vervangen door nieuwe zuilen in blauwe hardsteen (restanten van de oude zuilen waren tot voor enkele jaren te zien aan de Higuët-hoeve in de Kaasstraat, afgebroken in 1985-1986 en aan enkele weiden aan de Velmse weg). Er werd een nieuw dak gelegd dat schip en zijbeuken overspande. In 1896 werden de twee zijkapellen met zijaltaren links en rechts van het hoogkoor gebouwd (prijs 4.200 fr.). Daarvoor moesten de Gotische ramen in de beide zijwanden van het priesterkoor worden gedicht en werden de muren tussen priesterkoor en zijkapellen opengebrouwen en voorzien van een grote boog. De sporen van de oude Gotische ramen zijn nu nog zichtbaar boven die bogen. Het raam in de absis van het priesterkoor dat gedicht werd in 1772, werd opnieuw open gemaakt.

De opvolger van pastoor Henckaerts, Daniël Van Koot (1902-1917) voltooidde de verbouwwingswerken door de binnenversiering van de kerk. In het hoogkoor werden drie glasramen geplaatst: de Heilige Familie, O.L.Vrouw van Lourdes (in het opnieuw geopende raam) en een tafereel uit het leven van Sint-Antonius van Padua. Deze bouwcampagne werd bekroond met de consecratie van het nieuwe hoogaltaar door Monseigneur L. Rutten, bisschop van Luik op zondag 2 augustus 1909. Zo kennen wij de kerk nu.

In 1973 werd beslist de daken van de kerk volledig te restaureren. De werken werden pas in 1976 uitgevoerd. Daarna werd in 1983-1984 de binnenkant van de kerk volledig herschilderd.

De kerk bezit een waardevolle monstrans en een ciborie, beide uit de 18de eeuw en twee oude beelden, Sint-Rochus (17de eeuw) en Sint-Antonius (18de eeuw). Alle andere beelden en liturgische voorwerpen dateren uit de 19de en 20ste eeuw. Vooraan links ligt de grafsteen van pastoor Jean Melotte (1734-1760). Alle glasramen werden geplaatst op het einde van de vorige eeuw.

In de buitenmuren van de kerk, nabij de sacristie zijn enkele oude grafstenen ingemetseld. Aan de achterzijde van de sacristie hangt een oud kruisbeeld dat oorspronkelijk een plaats had in een kapel tegenover het kerkportaal. In de toren hangen drie oude klokken uit de 17de eeuw. De kerkhofmuur en het traliewerk dateren uit de vorige eeuw. Nabij het hekken van het kerkhof staat het oorlogsmonument van Attenhoven.

PASTORIE - SINT-PETRUSSTRAAT 17

De oudste kern van de pastorie gaat terug tot de 18de eeuw. Wellicht had zij het uitzicht van een typisch Haspengouwse gesloten hoeve. Pastoor Willem Vandermaesen (1711-1734) bouwde ze met eigen gelden op zijn eigendom en liet ze na als pastorie aan de parochie. In de loop van de 19de eeuw werden vele verbouwwings- en aanpassingswerken uitgevoerd. In 1834 werd er voor een totaal van 4.000 fr. verbouwd en aangepast. In 1870 werden poorthuis, schuur en stallingen afgebroken. Enkel het woonhuis bleef bewaard. Men bouwde toen wel een bakhuis en washuis (nu garage) en men trok rond de pastorie de muur op met het ijzeren hekken. In 1904 werden binnenin nieuwe aanpas-

singswerken uitgevoerd: nieuwe waterput gegraven, plaatsen van een pomp. In de loop der jaren werden verder de normale onderhouds- en aanpassingswerken uitgevoerd. (L.C.)

Via het hek bereikt men de binnentuin waarop voormalige dienstgebouwen uitkwamen.

Dit laat-classicistisch herenhuis van het dubbel-huistype, dat, wat de gevelbehandeling betreft, zowel uit het eind van de XVIIIde eeuw als het begin van de XIXde eeuw kan dateren, fungeert nog steeds als pastorie, gesitueerd ten Z.W. van de Sint-Pietersbandenkerk.

Onder het zadeldak (met kunstleien) van dit bakstenen gebouw biedt de gevelordonnantie 6 traveeën van 2 bouwlagen. De achtergevel echter verraadt slechts 5 traveeën. De 11 ramen (blindraam inclusief) met deur zijn voorzien van een imposante vlakke hardstenen omlijsting zonder enige profilering, waardoor een nadrukkelijke ritmering tot stand komt. De gevel is omzoomd met een gecementeerde sierlijst: de bovenrand kreeg een accolade-vormgeving mee. In de rechterzijgevel hangt in het uilengat een klokje.

Er werd gestreefd de gevel als één geheel te behandelen, waarbij muuropeningen en eenvoudige decoratie ingepast worden in een quasi symmetrisch geconcipieerd totaalbeeld.

De pastorie-tuin wordt gedurende deze OMD opengesteld.

HOEVE, DORPSSTRAAT 13

Gesloten hoeve uit het begin van de 2de helft van de XVIIIde eeuw. Bakstenen gebouwen onder zadeldaken met pannen, gegroepeerd rondom een rechthoekig geasfalteerd erf, bereikbaar via poortgebouw. Inrijpoort in een verankerde rondboogvormige hardstenen omlijsting met negblokken en schamppalen...

Duiventil bevindt zich onder een leien tentdak, bekroond door een windwijzer en door 2 hardstenen bolvormige sierelementen geflankeerd.

De dwarsgevel aan de straatkant met 2 traveeën en dito bouwlagen werd omstreeks 1750 voorzien van getoogde muuropeningen in vlakke omlijstingen, waarbij de onderste vensters zijn beluikt. Twee kleine vierkante muuropeningen met vlakke omlijsting vervolledigen de ordonnantie van de dwarsgevel, voorzien van muurvlechtingen, schouderstukken en hoekkettingen.

De rechtergevel naast het poortgebouw, vertoont onder een doorlopende rechte baksteenfries 5 ontlastingsbogen.

Woonhuis in N.W.-vleugel bevat 4 traveeën en 2 bouwlagen.

Gewijzigde gevelordonnantie door 4 recent gemetselde muuropeningen. Onderaan 3 steekboogramen. Deur en bovenlicht vertonen een geprofileerde hardstenen omlijsting in vlakke bossage. Op de tussendrempel werd het jaartal 1722 gemarkeerd. Aansluitend stal in dezelfde vleugel met 2 rondbogige poorten en deuren in vlakke hardstenen omlijsting met sluitsteen en dito laadvenster.

De éénbeukige dwarsschuur ten N.O. bevat een tasruimte naast de dwarse dorsvloer via rondboogvormige poort in hardstenen omlijsting met negblokken bereikbaar. De dienstgebouwen in de

Z.O.-vleugel vertonen rondom de muuropeningen vlakke rechthoekige omlijstingen.

Deze boerderij, beschermd bij KB van 17/09/76 wordt nog als dusdanig uitgebaat.

Erfzijde is op deze OMD vrij toegankelijk.

HOEVE, DORPSSTRAAT 10

Gesloten hoeve uit de 2de helft van de XVIIIde eeuw, waarbij de bakstenen gebouwen onder zadeldaken met pannen, gegroepeerd staan rondom een vierkant deels gekasseid deels gebetonneerd erf.

In de N.O.-vleugel, het poortgebouw onder een schilddak. De rondboogvormige inrijpoort in een dubbele verankerde kalkstenen omlijsting met negblokken en schamppalen biedt toegang. De linkse dwarsgevel vertoont 2 traveeën en dito bouwlagen met getoogde muuropeningen in vlakke omlijstingen, voorzien van sluitsteen met druiplijstje. De rechtse dwarsvleugel met uilengat en muurvlechtingen wordt door een bolvormig sierelement bekroond.

Aan de erfzijde vertoont het poorthuis met duiventil een grote ontlastingsboog met houten latei. Rechts van het poorthuis een hoekgebouwtje met waterput. Aan de linkerzijde zijn staldeuren en lichtspleet in een vlakke rechthoekige hardstenen omlijsting gevat.

Het woonhuis uit de 1ste helft van de XVIIIde eeuw omvat 5 traveeën en 2 bouwlagen, voorzien van getoogde muuropeningen in een vlakke kalkstenen omlijsting, waarbij de sluitsteen met druiplijstje is afgeboord. Deur met tussendorpel is op identieke wijze afgewerkt.

Aansluitend met het woonhuis is de gevel van het voormalig bakhuis eveneens voorzien van een getoogd venster met sluitsteen. Deur en bovenraam vertonen een vlakke kalkstenen omlijsting.

De éénbeukige dwarsschuur met tasruimte in Z.W.-vleugel is voorzien van 2 rondbogige verankerde poorten, waarvan één gedeeltelijk dichtgemetseld, in een hardstenen omlijsting met negblokken. Via laadvenster met hardstenen omlijsting en sluitsteen, werd het stro binnengehaald.

De muuropeningen van de stalvleugel ten N.W., zoals de overige erfzijde-gevels bovenaan afgeboord met een doorlopend recht baksteenfries, zijn voor wat de 2 deuren en laadvensters betreft, met gelijkaardige omlijstingen afgewerkt en verankerd.

In de voormalige koestal was een oliepersmolen ondergebracht. De molensteen (van de kollergang?) werd er eertijds in situ ingegraven.

Deze boerderij, die niet meer als dusdanig uitgebaat wordt, behoudt sterk aan de erfzijde haar rustiek en agrarisch karakter. Later aangebrachte gecementeerde muuropeningen storen geenszins de oorspronkelijke gevelordonnantie.

Het erf wordt opengesteld tijdens deze OMD.

HOEVE, KASTELSTRAAT 8-10

Woonhuis en poort van deze witgekalkte hoeven uit de 2de helft van de XVIIIde eeuw. Het was oorspronkelijk een één verdieping hoog boerenhuis, dat later met een verdieping werd verhoogd. Afgedekt met een zadeldak met één wolfseinde. Steekboogramen voorzien van zandstenen omlijsting met uitstekende sluitsteen. Twee deuren van hetzelfde type zijn voorzien van een tussen-dorpel.

"DE BEEMDEN"

Hier volgt een wandeling doorheen het natuurreservaat "De Beemden".

Het jaar 1995 immers werd door de Raad van Europa uitgeroepen tot Europees Jaar van het Natuurbehoud. Met deze wandeling doorheen "De Beemden" komen we tegemoet aan deze sensibiliseringscampagne. De afgelopen 25 jaar nam de druk op ons leefmilieu nog toe. Door de stijgende bevolkingsdruk, de toenemende verstedelijking met aanleg van wegeninfrastructuur en de intensivering van de landbouw komen de natuurlijke landschappen en eco-systemen steeds meer in verdrukking... De fauna en flora trekt zich steeds meer terug in natuurreservaten...

De herwaardering van kleine natuurwaarden en landschapselementen is van levensbelang voor het behoud en de ontwikkeling van de natuur...

Er is echter om 14,15.30 en 17 uur een door een natuurgids geleide wandeling, die vertrekt aan het Rustoord "Olyck.

LINDESTRAAT 19

Hier zal de laatste smid uit Groot-Landen Tony Langenaekens het ijzer smeden terwijl het heet is...

HOEVE, LINDESTRAAT 41

Deze oorspronkelijke semi-gesloten hoeve staat centraal ingeplant in een omstraat driehoekig eiland, grotendeels door deze boerderij (niet meer uitgebaat) ingepalmd en ommuurd.

Bakstenen gebouwen onder zadeldaken met pannen daterend uit de 1ste helft van de XVIIIde eeuw, met uitzondering van schuur uit het begin van de XXste eeuw. In de Z.O.-vleugel een rondboogvormige inrijpoort in een verankerde kalkstenen omlijsting met negblokken. Op poort staat jaartal 1747 geklinknageld. Gevel is aan straatzijde witgekalkt op dwarsvleugel van schuur

na. Rechts van het poortgebouw de voormalige brouwerij (tot W.O.I) met 2 muuropeningen in bakstenen omlijsting. Toegangsdeur voorzien van kalkstenen omlijsting.

DORPSSTRAAT 32, de zgn. "GOEMANS"-HOEVE

Deze hoeve hoorde eertijds toe aan burgemeester Frans Goemans (1741-1755). Boven de ingangspoort zijn wapenschild in blauwe steen: "in de bovenste drie vakken een kroon en onderaan een hand en een roos". De chronogram 1755 luidt:

"goDt Laet goeMans LanCk LeVen
CoMpt De Confreers pLaetse te geVen".

In 1755 liet hij een kamer bouwen en stelde deze ter beschikking van de kruisboogschuttersgilde. Hij stierf op 20 april 1756 en werd in de middenbeuk van de kerk begraven. Een mooie koperen ring doet dienst als klink.

SINT-PETRUSHOEVE, SINT-PETRUSSTRAAT 7

Het U-vormig complex van de Sint-Petrushoeve, opgericht uit beleemd houten vakwerk en die oorspronkelijk een semi-gesloten inplanting vertoonde, ligt in het centrum van Attenhoven, palend aan de gelijknamige straat, op een boogscheut van de Sint-Pietersbandenkerk. De oorspronkelijke betekenis van de benaming "Blauwe Hoeve" kan vooralsnog niet achterhaald worden, tenzij deze naam slaat op de kleur, waarin ze ooit eens werd geschilderd. De familie Debroyer - de huidige eigenaar kocht deze leemhoeve in oktober 1984 - bewoont nu het gedeelte, waar eertijds de stallen waren ondergebracht, rechts gelegen t.o.v. het 19de eeuws poortgebouw.

Het op een bakstenen basement rustend lemen woonhuis met zijn twee verdiepingen onder een zadeldak, bedekt met oude S-pannen, staat als bouwvolume loodrecht ingeplant op een schuur in beleemd houten vakwerk. Alzo krijgt dit ensemble in leembouw een L-vorm. Oorspronkelijk echter was deze schuur in beleemd houten vakwerk vrijstaand. Bij een latere verbouwing werd ze aan het woonhuis vastgebouwd, waardoor echter enkele raampartijen van het woonhuis werden dichtgeleemd.

Het interieur vertoont een houten spiltrap, met een centrale as, die van de benedenverdieping, voorzien van een tongewelf, tot aan de zolderruimte reikt. Deze benedenverdieping, waaronder een kelderruimte, herbergt een dubbele wandhaard, die centraal staat opgesteld en laat-Gotische kenmerken vertoont. Als uitlopers van gestyleerde haardwangen beschikt één schoorsteen over kraagstenen, gebeeldhouwd in de vorm van een mannen- en een vrouwenhoofd (?). Ook op deze laatste sculptuur, waarop een hoofddekseel uit kantwerk zichtbaar, zijn restanten van polychromie aanwezig. De beide achterwanden van deze schoorsteenpartij zijn versierd met een bakstenen configuratie. Op de bovenverdieping wil een derde open haard eveneens

uitmonden in de centrale imposante schoorsteen. Het schoorsteenmetselwerk van de boezem zelf lijkt her en der scheef te zakken.

Doorheen het spel der nokstijlen, nokstijlschoren en jukstijlschoren - een specifiek eeuwenoud vakwerkbouwjargon met betrekking tot het gebinte van het ankerbalktype - laten zich onder de dakpannen nog spaarzaam stropoppen zien. De weinig stabiele wanden van het exterieur zijn voorzien van schuin in de gevel geplaatste latten, windbanden of tussenstijlschoren genaamd. De rechthoekige vakwerkpanelen, omzoomd door gebintstijlen en zichtbare regels, zijn gedicht met een houten vlechtwerk, bestreken met een brij van leem (zie schets: specifieke vakwerkbouw).

Deze beschermde hoeve (KB 17 september 1976) met zijn oorspronkelijk alleenstaand woonhuis - het oudste gebouw van Attenhoven - is dringend aan restauratie toe. Lacunes in de lemen wandbekleding van dit vakwerkgebouw, vooral aan de erfzijde, vertonen blote vitsen en vitsroeden.

Het vakwerk zelf zou nog in een gezonde staat verkeren, niet-tegenstaande de netelige bouwfysische toestand van de lemen constructie. Ook het bakstenen basement brokkelt af ter oorzaak van de mindere kwaliteit van de te zacht gebakken bakstenen. Een blauwstenen vloertegel verraadt het jaartal 1666, doch dit gegeven biedt nog geen garantie dat het hier om een 17de eeus ensemble gaat. De oorspronkelijke functie en datering van dit 'woonhuis' in vakwerkbouw blijft omstreden: de XVIde eeuw kan als bouwperiode naar voor geschoven worden. De nu aanpalende schuur wordt later gedateerd.

Merkwaardig dat dit architecturaal patrimonium, waarop Attenhoven terecht trots mag zijn, de tand des tijds waaronder plunderingen en verwoestingen, heeft doorstaan...

Her en der is in dit dorp nog bouwpatrimonium in de traditionele bouwtechniek van beleemd houten vakwerk aanwijsbaar.

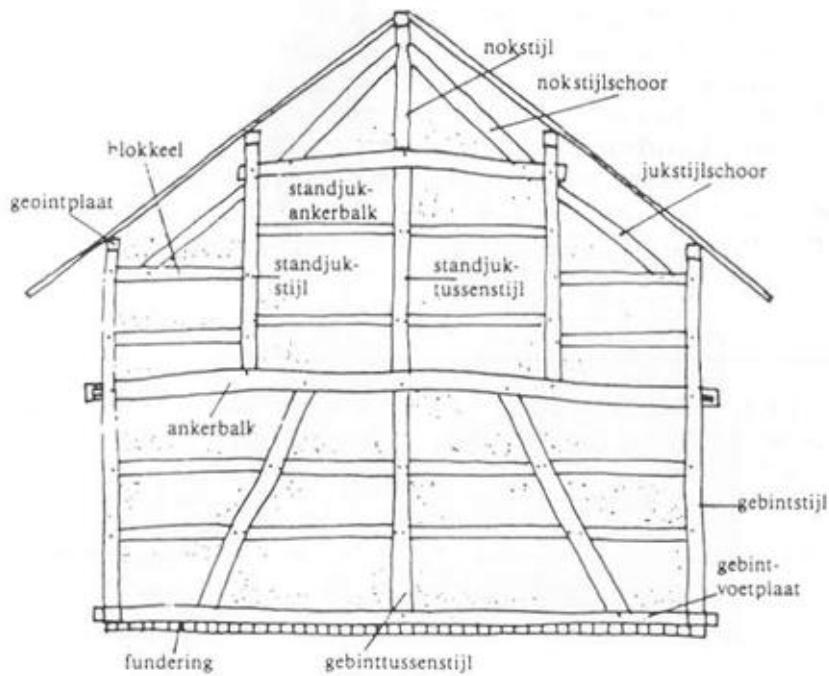
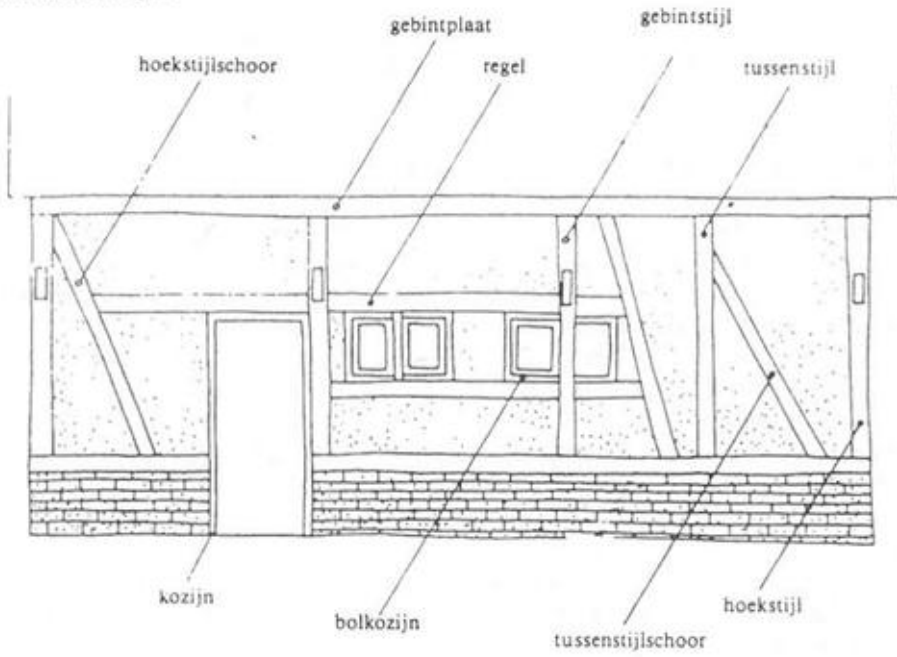
Op OMD zijn woonhuis en schuur vrij toegankelijk.

HUIFKARTOCHT

De huifkartocht leidt naar de "Heyde", waar in 1884 de substructie van een Romeinse villa werd blootgelegd. Vertrek: Parochiecentrum.

SPECIEFIEKE VAKWERKBOUW

Ankerbalkstandjuk

LANDEN

WATERTOREN - GRUMSTRAAT

In 1936 vonden de aanbestedingen plaats voor de watertoren van Landen. De firma A. Gelpkens en Vanonkelen van Tienen bouwden de toren voor de prijs van 327.561 frank. In 1937 was het bouwwerk voltooid. De toren is 37 meter hoog en heeft een inhoud van 213 kubieke meter water. De Landense watertoren leed oorlogsschade door het bombardement van 28 augustus 1944. In 1946 moest de stad daardoor herstellingswerken laten uitvoeren. De firma A. Vanonkelen voerde deze werken uit voor 71.673 frank. In 1955 volgden er nog eens herstellingswerken voor een bedrag van 465.905 frank. Een Brusselse firma stond toen in voor de werken. In 1975 voerde het bedrijf François Driessen herstellingswerken uit aan de buitengevels. In 1994 werd de volledige binnenzijde van de toren gerenoveerd en geschilderd door de firma Stralitex van Geetbets. Kostprijs: 1.042.110 fr.

In 1995 dan renovatie en schildering van de buitenzijde door dezelfde firma. Ontwerper van het kunstwerk op de buitenzijde is dhr. Hamers van Val-Meer (Riemst). De uitvoerder van het kunstwerk is dhr. Smolders Roger van Landen. Kostprijs van dit alles: 4.408.825 fr.

Men bouwde vroeger watertorens om het waternet onder constante druk te houden. Nadien zag men in dat ook pompstations die taak aankonden. Als de stroom uitvalt, is er echter geen druk meer; een toren geeft stabielere druk. Ondanks de hoge kostprijs gaat men daarom soms terug over tot deze hoogbouw. De watertoren van Landen blijft dus steeds zijn nut behouden.

Binnen de toren kom je in een open ruimte met een soort trappenhal. Het water zelf zie je niet: het zit in een gesloten soort kuip. Bovenin de toren kan je naar buiten en krijg je tijdens de Open Monumentendag een mooi vergezicht aangeboden.

Het naburige Raatshoven (Racour), dat eertijds bij het kanton Landen hoorde, houdt dit weekend ook een "Journée du Patrimoine".
Een bezoekje overwaard !

Tekst: R. Delmeire
L. Collin (over de kerk)

Stuurgroep en organisatie: Geschied- en Heemkundige Kring van Landen